

Dziedziczenie treści cyfrowych na podstawie regulaminu portalu społecznościowego Facebook

Hanna Wencel¹

Obecnie znaczna część naszego życia odbywa się w sferze wirtualnej, a konta na portalach społecznościowych służą już nie tylko do kontaktów ze znajomymi, ale także pomagają w rozwijaniu działalności gospodarczej czy też budowaniu wizerunku. Wydaje się, że treści społecznościowe mogą przejawiać zarówno wartość sentymentalną, jak i znaczną wartość majątkową, wobec czego uzasadnionym jest postawienie pytania, czy treści te po śmierci użytkowników mogłyby przypaść w udziale ich spadkobiercom. W niniejszym artykule dokonano analizy najważniejszych postanowień regulaminu Facebooka i udostępnionych przez ten serwis narzędzi związanych ze śmiercią użytkowników. Rozważania nad treścią umowy łączącej użytkownika z operatorem serwisu Facebook uzupełniono analizą obowiązujących przepisów prawa polskiego. Celem autorki jest także zwrócenie uwagi na nagłą potrzebę dopasowania instrumentów prawa spadkowego do aktualnych potrzeb użytkowników.

Uwagi ogólne

Korzystając z ogółu technologicznych dobrodziejstw oferowanych nam przez dostawców usług internetowych, z reguły nie myślimy o kwestiach związanych z prawem spadkowym. Jednak wraz z chwilą śmierci człowieka treści wytworzone przez niego za życia nie odchodzą wraz z nim, lecz nadal funkcjonują w wirtualnej rzeczywistości. Dotyczy to również profili na portalach społecznościowych oraz zgromadzonych na nich materiałów, które należą do zakresu pojęcia treści cyfrowych. Często trudności wiążą się z dokonaniem oceny tego, kto, według jakich reguł i czy w ogóle może w dalszym ciągu korzystać z internetowego konta zmarłego użytkownika².

Należy wskazać, że do polskiego porządku prawnego pojęcie treści cyfrowych zostało wprowadzone wraz z uchwaleniem ustawy z 30.5.2014 r. o prawach konsumenta³, która w zakresie swojej regulacji dokonała implementacji dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE z 25.10.2011 r. w sprawie praw konsumentów⁴. Polski ustawodawca umieścił pojęcie treści cyfrowych w art. 2 pkt 5 KonsumentU, zgodnie z którym „treść cyfrowa” to dane wytwarzane i dostarczane w postaci cyfrowej. W literaturze wskazuje się, że jedną z wyodrębnionych kategorii treści cyfrowych są treści społecznościowe stanowiące rezultat obecności osoby fizycznej w różnych serwisach społecznościowych. Zalicza się do nich korespondencję między użytkownikami, zdjęcia, filmy video oraz różne inne pliki, a także same konta w tych serwisach⁵.

Trzeba jednak podkreślić, że w prawie polskim obecnie trudno odnaleźć jasne zasady, które pozwoliłyby rozstrzygnąć, czy treści cyfrowe powinny wchodzić do masy spadkowej. Każdorazowo trzeba zatem indywidualnie zbadać poszczególne treści pod kątem spełnienia wymogów z art. 922 KC i na tej podstawie dokonać oceny, czy mogą

one wejść w skład spadku⁶. Tymczasem rosnąca liczba osób korzystających z różnego rodzaju portali społecznościowych sprawia, że problem następstwa prawnego treści cyfrowych *mortis causa* nabiera coraz większego znaczenia. Dotyczy to w szczególności Facebooka, który jest aktualnie największym oraz prawdopodobnie najbardziej znanym serwisem społecznościowym na całym świecie. Należy podkreślić, że w niektórych przypadkach całe profile lub wyłącznie zawarte na nich materiały mogą osiągać znaczną wartość majątkową, a ich porzucenie powoduje utratę ulokowanego w tej formie kapitału. Treści cyfrowe mogą przejawiać również wartość sentymentalną lub historyczną, a profile zmarłych użytkowników, które potocznie określane są jako „profile widmo”, zagrażają bezpieczeństwu w sieci⁷.

W oczekiwaniu na wprowadzenie odpowiednich regulacji prawnych w kwestii tzw. dziedziczenia cyfrowego odpowiedzi na pytania dotyczące losu prawnego treści cyfrowych *mortis causa* należy poszukiwać w treści umów łączących użytkowników z dostawcami usług internetowych. Uczestnictwo w różnych serwisach z reguły opiera się na stosunku umownym. Decydując się na rozpoczęcie korzy-

¹ Autorka jest absolwentką studiów stacjonarnych prawa na WPAiE Uniwersytetu Wrocławskiego.

² M. Załucki, „Facebook”, „Twitter”, „MySpace”... wirtualny świat serwisów społecznościowych *mortis causa*. Zarys problematyki, WSS 2014, Nr. 4, s. 235.

³ Tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 287, dalej jako: KonsumentU.

⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE z 25.10.2011 r. w sprawie praw konsumentów, zmieniająca dyrektywę Rady 93/13/EWG i dyrektywę 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylająca dyrektywę Rady 85/577/EWG i dyrektywę 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.Urz. UE L 304 z 2011 r., s. 64 ze zm.).

⁵ M. Załucki, „Facebook”..., s. 238–240.

⁶ M. Mądel, Następstwo prawne treści cyfrowych na wypadek śmierci, Warszawa 2018, s. 43.

⁷ P. Szulewski, Śmierć 2.0 – problematyka dóbr cyfrowych post mortem, [w:] J. Gołaczyński, J. Mazurkiewicz, J. Turlukowski, D. Karkut (red.), Non omnis moriar. Osobiste i majątkowe aspekty prawne śmierci człowieka. Zagadnienia wybrane, Wrocław 2015, s. 738.

stania z określonego serwisu społecznościowego, internauta musi zawrzeć z usługodawcą umowę, bez której eksploatacja wirtualnej rzeczywistości nie byłaby dopuszczalna. Identyfikacja sprawy wygląda więc w przypadku serwisu społecznościowego Facebook. Utworzenie konta i dołączenie do społeczności Facebooka nie jest możliwe bez akceptacji postanowień jego regulaminu. Wymóg ten dotyczy użytkowników na całym świecie. Dlatego zanim szczegółowo zostaną omówione najważniejsze postanowienia dotyczące dziedziczenia profilu zawarte w regulaminie Facebooka⁸ oraz udostępniane przez ten serwis narzędzia związane ze śmiercią użytkowników, należy w kilku słowach przybliżyć definicję umowy określanej w piśmiennictwie jako umowa elektroniczna oraz proces zawarcia umów elektronicznych z dostawcami usług internetowych. Szczególną uwagę należy przy tym poświęcić omówieniu sposobu nawiązywania więzi kontaktowych z użyciem elektronicznego wzorca umownego, ponieważ umowy zawierane za pośrednictwem Internetu mają zazwyczaj charakter umów adhezyjnych, co wiąże się z przystąpieniem do umowy na z góry określonych zasadach.

Definicja umowy elektronicznej

Z uwagi na fakt, że zarówno w prawie unijnym, jak i w prawie polskim brak jest legalnej definicji umowy elektronicznej, próby zdefiniowania tego pojęcia podejmowane są w doktrynie prawa nowych technologii⁹. Za najtrafniejszą definicję, która stanowi najszerze ujęcie tak rozległej kategorii czynności prawnej, uznaje się definicję wskazaną przez J. Gołaczyńskiego, zgodnie z którą „umowa elektroniczna to umowa zawierana za pomocą środków elektronicznych”¹⁰. Dlatego przyjmuje się, że najważniejszą cechą umowy elektronicznej jest sposób jej zawarcia, co odróżnia ją od tradycyjnej umowy. Jeżeli zawarcie umowy odbywa się z wykorzystaniem środków elektronicznego komunikowania się na odległość, to należy taką czynność prawną uznać za umowę elektroniczną¹¹.

Podstawowe znaczenie w przypadku umów zawieranych w postaci elektronicznej mają regulacje KC, w związku z czym do umów elektronicznych stosuje się zasadę swobody umów określoną w art. 353¹ KC, który stanowi, że strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Ponadto należy podkreślić, że umowy zawierane przez Internet nie stanowią samodzielnego typu umów. Podnosi się, że występują w nich elementy specyficzne dla różnych typów umów nazwanych, a mianowicie umowy najmu, sprzedaży, zlecenia, umowy o dzieło czy też umowy o świadczenie usług¹².

Wzorzec umowy jako podstawa zawarcia umowy elektronicznej z dostawcą Facebooka

Powstanie konta umożliwiającego korzystanie z serwisu Facebook wiąże się z zawarciem adhezyjnej umowy elektronicznej typu *click-wrap* (licencji sieciowej), a zatem zaakceptowaniem przez internautę narzuconych mu z góry zasad korzystania¹³. Adhezyjny charakter umowy oznacza, że użytkownik nie ma swobody kształtowania jej postanowień. Tylko niektóre postanowienia umowy oraz jej elementy, takie jak oznaczenie strony mogą być zindywidualizowane przez osobę składającą oświadczenie woli¹⁴.

Jak wskazuje sam dostawca Facebooka nad treścią formularza, utworzenie konta w serwisie Facebook jest szybkie i proste. Podmiot chcący rozpocząć korzystanie z Facebooka, po wprowadzeniu za pomocą elektronicznego formularza odpowiednich danych osobowych, takich jak imię, nazwisko, numer telefonu komórkowego lub e-mail, hasło, datę urodzenia oraz płeć, musi zaakceptować umowę poprzez kliknięcie myszką na ikonę umieszczoną na stronie internetowej o treści „zarejestruj się”. Natomiast warunki umowy licencyjnej są udostępnione potencjalnemu licencjobiorcy do wglądu jeszcze przed zawarciem umowy¹⁵. Dlatego też w przypadku Facebooka nad ikoną o treści „zarejestruj się” usługodawca informuje internautów, że klikając ten przycisk, akceptują oni regulamin tego serwisu. Użytkownicy sieci mają możliwość kliknięcia odpowiednio na linki hipertekstowe kryjące się odpowiednio pod słowami: „Regulamin”, „Zasady dotyczące danych” oraz „Zasady dotyczące plików cookie” i za pomocą takich odesłań zostają skierowani na strony zawierające treść odpowiednich postanowień. Jest to zatem stosunkowo proste rozwiązanie technicznie, a przejście przez procedurę zawarcia umowy nie powinno sprawiać trudności nawet mniej wprawionym technicznie użytkownikom.

W punkcie 4.5 regulaminu serwisu Facebook administrator wskazuje, że Regulamin (dawniej nazywany Oświadc-

⁸ Zob. Regulamin portalu społecznościowego Facebook, <https://www.facebook.com/legal/terms>, data ostatniej aktualizacji: 20.12.2020 r. (dostęp z 25.12.2020 r.).

⁹ D. Klimas, A. Zwolińska, Pojęcie i rodzaje umów elektronicznych, [w:] J. Gołaczyński (red.), *Sporządzanie umów elektronicznych. Komentarz praktyczny, wzory umów, orzecznictwo*, Legalis/el. 2017.

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ *Ibidem*.

¹² M. Mądel, *Następstwo prawne treści cyfrowych...*, s. 76; P. Podrecki, [w:] P. Podrecki (red.), *Prawo Internetu*, Warszawa 2004, s. 40.

¹³ M. Załucki, „Facebook?...”, s. 234.

¹⁴ J. Janowski, *Kontrakty elektroniczne w obrocie prawnym*, Warszawa 2008, s. 228.

¹⁵ J. Szyjewska-Bagińska, [w:] E. Ferenc-Szydelko (red.), *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz*, wyd. 3, art. 67, nb 17, Legalis 2016; D. Klimas, A. Zwolińska, *Pojęcie i rodzaje umów elektronicznych...*, Legalis.

czeniu dotyczącym praw i obowiązków) stanowi całość umowy pomiędzy użytkownikiem a Facebook Ireland Limited w odniesieniu do korzystania przez użytkownika z Produktów oferowanych przez ten serwis. Ponadto niektóre z oferowanych przez Facebook Produktów podlegają też warunkom uzupełniającym (np. warunkom handlowym czy też zasadom dotyczącym muzyki), które po przyjęciu ich przez użytkownika, staną się częścią umowy pomiędzy stronami. Dopiero fakt zaakceptowania regulaminu i zawarcia w ten sposób umowy z dostawcą Facebooka implikuje utworzenie konta, bez czego bezcelowe byłoby czynienie rozważań dotyczących losu takiego konta oraz zgromadzonych na nim treści po śmierci użytkownika. To z treści postanowień określonych w regulaminie wynikają pewne prawa i obowiązki stron umowy, a także rozwiązania i narzędzia wprowadzone przez Facebooka na wypadek śmierci użytkownika.

Postanowienia dotyczące dziedziczenia profilu zawarte w regulaminie portalu Facebook

Za życia użytkownik może korzystać ze swojego konta na Facebooku właściwie w sposób dowolny, ale nienaruszający postanowień umowy i przepisów prawa¹⁶. Jednak z uwagi na to, że Facebook był pierwotnie tylko uczelnianym projektem stworzonym przez studentów dla studentów, to nie dysponował rozwiązaniami, jak postępować w sytuacji śmierci kogoś z użytkowników. W związku z tym można powiedzieć, że jednym z wyzwań twórców Facebooka było stworzenie w tym zakresie pewnych narzędzi uwzględniających zarówno potrzeby rodziny zmarłego użytkownika, jak i ochronę prywatności oraz zaufanie samych użytkowników serwisu¹⁷. I chociaż rozwiązania wprowadzone przez serwis społecznościowy Facebook ewoluowały, to w dalszym ciągu nie rozstrzygają wszystkich problemów związanych z następstwem prawnym konta zmarłego użytkownika, a także zgromadzonych na nim treści cyfrowych. Niemniej jednak, w ramach niniejszego artykułu, należy przyjrzeć się tym postanowieniom regulaminu Facebooka, które mogą mieć wpływ na ewentualną sukcesję treści cyfrowych, a także wszystkim rozwiązaniom oferowanym obecnie przez Facebooka na wypadek śmierci użytkownika.

Misją Facebooka jest umożliwienie użytkownikom budowania społeczności, gdzie będą mogli wyrażać siebie poprzez tworzenie i udostępnianie ważnych dla nich treści. Administrator w pkt 3.1 regulaminu wskazuje, że „użytkownik posiada prawa własności intelektualnej (prawa autorskie lub znaki towarowe) do wszelkich treści, które tworzy lub udostępnia na Facebooku lub w innych Produktach Facebooka, z których korzysta. Żaden zapis Regulaminu nie pozbawia użytkownika praw do jego własnych treści”. Jednak nie

wszystkie treści publikowane na Facebooku będą podlegać ochronie prawnoautorskiej, a tylko takie, które w świetle prawa autorskiego mogą być uznane za utwór. Dlatego też wydaje się, że poprzez tak sformułowany zapis administrator serwisu chciał podkreślić, że użytkownik może dysponować zamieszczonymi w serwisie Facebook treściami, np. poprzez usunięcie tych treści czy też zmianę ustawień konta (w tym również widoczności publikowanych treści poprzez określenie, kto może je zobaczyć) zgodnie ze swoimi preferencjami¹⁸. Ponadto w tym samym punkcie regulaminu mieści się postanowienie, zgodnie z którym w przypadku treści objętych prawem własności intelektualnej użytkownik przyznaje serwisowi Facebook określone pozwolenie prawne na korzystanie z tych treści, a konkretnie: „niewyłączną, zbywalną, obejmującą prawo do udzielania sublicencji, bezpłatną, globalną licencję do korzystania, wykorzystywania, dystrybuowania, modyfikowania, uruchamiania, kopiowania, publicznego odtwarzania lub wyświetlania, tłumaczenia jego treści i tworzenia na ich podstawie utworów pochodnych (zgodnie z wybranymi przez użytkownika ustawieniami prywatności i aplikacji)”. Licencja wygasa w momencie usunięcia przez użytkownika treści z serwisu Facebook, o ile nie została ona udostępniona innym osobom, które jej nie usunęły. Niemniej, w każdym przypadku licencja będzie obowiązywała do czasu całkowitego usunięcia objętych nią treści z systemu¹⁹.

W regulaminie Facebooka wskazuje się, że użytkownicy tworzą społeczność tylko wtedy, gdy czują się bezpieczni²⁰. Korzystanie z serwisu nie może odbywać się kosztem bezpieczeństwa innych osób czy też integralności całej społeczności²¹. Dlatego też decydując się na założenie konta, użytkownik zobowiązuje się do przestrzegania zakazów i nakazów wskazanych w regulaminie. Z punktu widzenia omawianej problematyki, istotny jest przede wszystkim zakaz udostępniania innym osobom swoich danych do logowania. Jak wiadomo, hasło oraz login chronią dostęp do konta użytkownika, jak też zawartych na nim danych. Powoduje to rozmaite trudności w kwestii ich dziedziczenia, a szczególnie zamieszczenia danych do logowania w treści testamentu, ponieważ zgodnie z pkt 3.1 regulaminu Facebooka, od użytkowników wymaga się, aby nie udostępniali hasła, nie umożliwiali innym osobom korzystania z ich indywidualnego konta, a także nie przenosili tego konta na inną osobę

¹⁶ P. Budrewicz, Postanowienia dotyczące dziedziczenia profilu zawarte w regulaminie portalu Facebook a prawo polskie, PME 2018, Nr 3, s. 26.

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ M. Małdel, Następstwo prawne treści cyfrowych..., s. 77–78.

¹⁹ Zob. pkt 3.1 regulaminu Facebook, <https://www.facebook.com/legal/terms> (dostęp z 10.4.2021 r.).

²⁰ Zob. pkt 1 regulaminu Facebook, <https://www.facebook.com/legal/terms> (dostęp z 10.4.2021 r.).

²¹ Zob. pkt 3.2 regulaminu Facebook, <https://www.facebook.com/legal/terms> (dostęp z 10.4.2021 r.).

(bez zgody serwisu). Ponadto zgodnie z zakazem zawartym w pkt 4.5.4 regulaminu, użytkownikowi nie wolno przenosić jakichkolwiek z praw lub obowiązków wynikających z regulaminu na inne osoby bez zgody serwisu Facebook. Nie ulega więc wątpliwości, że tak sformułowane postanowienia regulaminu mają służyć względem bezpieczeństwa, zarówno użytkowników Facebooka, jak i samego serwisu. Co więcej, problem udostępniania innym osobom swoich danych logowania do konta na portalu społecznościowym Facebook był poruszany również w orzecznictwie. Sąd Okręgowy w Siedlcach w wyroku z 4.5.2016 r. orzekł, że znajomość hasła dostępu do konta w serwisie społecznościowym nie uprawnia do korzystania z niego i uzyskiwania informacji bez wiedzy i zgody uprawnionego²². Ponadto SR w Białymstoku w wyroku z 22.4.2015 r. stwierdził, że samo podanie innej osobie hasła do konta na Facebooku nie uprawnia jej do poznania treści rozmów właściciela konta z innymi osobami. Dlatego też logowanie w serwisie Facebook poprzez użycie cudzego hasła, nawet podanego przez właściciela konta i uzyskanie bez uprawnienia dostępu do informacji nieprzeznaczonych dla danej osoby, może być zakwalifikowane jako karalne omińnięcie zabezpieczenia, co wypełnia znamiona czynu z art. 267 § 1 KK, który chroni tajemnicę korespondencji²³.

Biorąc pod uwagę treść przywołanych powyżej orzeczeń, można wysunąć wniosek, że obecnie powierzanie danych dostępowych do różnego rodzaju serwisów społecznościowych innym osobom jest coraz częstszym zjawiskiem. Wydaje się jednak, że większość użytkowników udostępnia swoje hasła tylko osobom najbliższym. Ponadto często ma to być wyłącznie udostępnienie tymczasowe, jednak po tym okresie właściciele kont nie decydują się na zmianę haseł z uwagi na przyzwyczajenie, czy też wierząc, że udostępnili je osobie zaufanej, która tego zaufania nie nadużyje. Nie zmienia to jednak faktu, że takie zachowanie stanowi naruszenie zasad zaakceptowanych przez użytkownika Facebooka w formie regulaminu i może prowadzić do zablokowania dostępu do konta, a nawet jego usunięcia²⁴. Pojawia się zatem pytanie, jakie rozwiązania problemu dalszego funkcjonowania konta osoby zmarłej oraz zawartych na tym koncie treści oferuje aktualnie serwis społecznościowy Facebook.

Facebook na wypadek śmierci użytkownika proponuje obecnie dwa rozwiązania. Pierwszym z nich jest możliwość wskazania przez użytkownika opiekuna konta, który będzie nim zarządzał, gdy konto uzyska status *In memoriam*. Nadanie kontu statusu *In memoriam* przekształca je w swego rodzaju księgę pamiątkową²⁵. Natomiast drugą opcją jest trwałe usunięcie konta.

Sam regulamin Facebooka tylko częściowo reguluje kwestię konta w serwisie po śmierci jego użytkownika. Zgodnie z pkt 4.5.5 regulaminu „użytkownik może wskazać osobę (zwaną opiekunem konta), która będzie zarządzała jego kontem, gdy uzyska ono status *In memoriam*. O ujawnienie treści

z konta użytkownika, które uzyskało status *In memoriam*, może ubiegać się tylko opiekun konta lub osoba wskazana przez użytkownika w ważnym testamencie lub innym dokumencie tego typu, w którym użytkownik wyraził wyraźną wolę ujawnienia treści na wypadek jego śmierci lub utraty zdolności do czynności prawnych”. Można powiedzieć, że przytoczone postanowienie regulaminu jest sformułowane dość lakonicznie i nie dostarcza użytkownikowi wielu szczegółów związanych z postępowaniem w sprawie nadania kontu statusu *In memoriam*. Jednak kliknięcie przez użytkownika odnośnika w postaci słów „ujawnienie treści” spowoduje wyświetlenie Centrum pomocy Facebooka, gdzie znajdują się szczegóły dotyczące wyboru opiekuna konta i nadania mu statusu *In memoriam*.

Nadanie kontom statusu *In memoriam* stanowi ciekawą alternatywę dla ich całkowitego usunięcia, gdyż rozwiązanie to umożliwia zachowanie na Facebooku materiałów udostępnionych przez zmarłych użytkowników, takich jak zdjęcia i posty. Status konta *In memoriam* jest nadawany przez administratora, który uzyska informację o śmierci właściciela konta od członka jego rodziny lub bliskiego znajomego. Jeżeli zezwalają na to ustawienia prywatności, oś czasu użytkownika zmienia się wówczas w miejsce pamięci, w którym znajomi oraz rodzina mogą dzielić się ze sobą wspomnieniami dotyczącymi zmarłej osoby. Należy jednak zaznaczyć, że każdy próbuje radzić sobie ze śmiercią bliskiej osoby w inny sposób. Dlatego też plusem tego rozwiązania jest fakt, że konta ze statusem *In memoriam* nie pojawiają się w obszarach publicznych, takich jak propozycje znajomych bądź przypomnienia o zbliżających się urodzinach oraz rocznicach i nie są sugerowane w wynikach wyszukiwarki. Równocześnie konta tego typu są wyraźnie oznaczone poprzez umieszczenie słów *In memoriam* obok imienia i nazwiska zmarłego użytkownika. Ponadto cechuje je brak możliwości zalogowania się (nawet pomimo znajomości hasła), a wszelkie modyfikacje konta (jak napisanie na profilu przypiętego posta z informacją o uroczystości pogrzebowej czy też dokonanie zmiany zdjęcia profilowego oraz zdjęcia w tle profilu) są możliwe jedynie w przypadku ustanowienia opiekuna konta, zwanego pełnomocnikiem do spraw dorobku²⁶. Należy podkreślić, że taki pełnomocnik może zwrócić się do administratora z prośbą o usunięcie zarządzanego przez niego konta, ale nie jest upoważniony do dokonania modyfikacji, usunięcia starych postów, wysyłania nowych zaproszeń czy też usunięcia kogokolwiek z grona znajomych. Nie ma on również dostępu do wiadomości

²² II Ka 39/16, Legalis.

²³ VII K 922/14, Legalis.

²⁴ P. Budrewicz, Postanowienia dotyczące dziedziczenia..., s. 31.

²⁵ M. Załucki, „Facebook?..., s. 242.

²⁶ P. Budrewicz, Postanowienia dotyczące dziedziczenia..., s. 27.

mości zmarłego użytkownika, nawet w przypadku pobrania archiwum z treściami udostępnionymi na Facebooku przez właściciela konta. W tym miejscu należy również wskazać, że to sam użytkownik, wybierając odpowiednie ustawienia swojego konta, może zezwolić opiekunowi na pobranie kopii materiałów po uzyskaniu przez konto statusu *In memoriam*. W przypadku aktywowania tej opcji opiekun będzie mógł pobrać zawartość konta, która początkowo nie była dla niego widoczna. Uzyska on dostęp do kopii dodanych przez użytkownika postów, zdjęć (z wyjątkiem tych, które zostały automatycznie zsynchronizowane, ale nie zostały opublikowane na profilu), filmów, informacji profilowych i kontaktowych, wydarzeń, a także listy znajomych. Należy jeszcze uwzględnić, że z wnioskiem o udzielenie dostępu do tego typu treści oprócz opiekuna konta może wystąpić również osoba wskazana przez użytkownika w ważnym testamentie lub innym podobnym dokumencie, w którym użytkownik wyraźnie wyraził zgodę na taki dostęp²⁷. Zgodnie z założeniem administratora serwisu, opiekun może w dowolnej chwili w ustawieniach ogólnych swojego konta dodać, zmienić lub usunąć jedynie użytkownika, który ukończył 18 lat. Aktualnie opiekunem konta może być wyłącznie osoba wybrana spośród grona znajomych użytkownika na portalu społecznościowym Facebook. Co ciekawe, zgoda na przyjęcie tej funkcji nie jest wymagana. Co do zasady opiekun konta zostanie poinformowany o swojej funkcji dopiero po upamiętnieniu konta. Użytkownik może jednak wysłać wiadomość informującą daną osobę o przyznaniu jej roli opiekuna konta. Należy uznać, że takie zachowanie jest jak najbardziej wskazane, ponieważ opiekun zostanie obciążony pewnego rodzaju odpowiedzialnością. Dlatego przed zmianą ustawień konta warto z wybraną osobą porozmawiać, przedstawić jej uprawnienia opiekuna konta i zapytać, czy zgadza się na przyjęcie tej funkcji. Jest to również istotne ze względu na fakt, iż opiekunowi konta powierzamy wiele informacji o nas.

Z kolei jeżeli użytkownik nie chce, aby konto na Facebooku było dostępne po jego śmierci, zamiast opcji wyboru opiekuna konta, może zdecydować się na jego trwałe usunięcie. W tym celu użytkownik może złożyć wniosek o usunięcie swojego konta w ustawieniach ogólnych, wybierając opcję: „poproś o usunięcie konta po swoim odejściu”. Wybór tej opcji i kliknięcie przycisku „usuń po śmierci” skutkuje trwałym i natychmiastowym usunięciem z Facebooka wszystkich informacji, wiadomości, postów, komentarzy, a także zdjęć. W takim przypadku po otrzymaniu przez serwis informacji o śmierci danego użytkownika inni użytkownicy nie będą już mogli wyświetlić jego profilu. Usunięcie konta wiąże się z brakiem możliwości jego ponownej aktywacji, a także odzyskania jakiegokolwiek zamieszczonych na nim treści. Niemniej jednak wybrane materiały, takie jak wiadomości wysłane do innych

użytkowników, będą widoczne dla ich adresatów, póki nie zdecydują się usunąć swojej kopii.

Warto podkreślić, że opisane powyżej rozwiązania dotyczą sytuacji, w której użytkownik za życia zadbał o los konta po swojej śmierci. Wydaje się jednak, że mimo rosnącej popularności opcji wprowadzonych przez Facebooka na wypadek śmierci, jeszcze stosunkowo niewiele użytkowników decyduje się na dokonanie takich dyspozycji. Dlatego też Facebook w odpowiedzi na prośbę członka rodziny lub bliskiego znajomego może nadać profilowi zmarłej osoby status *In memoriam*, a zatem utworzyć tzw. *Memorial Page*²⁸. Jednak jak wskazuje administrator w informacjach zawartych w formularzu zgłoszeniowym, serwis pragnie uszanować wolę użytkowników dotyczącą tego, co ma stać się z kontem po ich odejściu. W związku z tym wniosek może być rozpatrzony pozytywnie, jeśli właściciel konta nie wnioskował o jego usunięcie w przypadku swojej śmierci. Trzeba również zaznaczyć, że decyzja o utworzeniu *Memorial Page* należy wyłącznie do serwisu Facebook. Co ciekawe, jeśli właściciel konta nie ustalił, kto będzie opiekunem konta w razie jego śmierci, to nikt nie będzie mógł aktywnie zajmować się kontem po wysłaniu wniosku o nadanie mu statusu *In memoriam*²⁹. Administrator serwisu wymaga zamieszczenia w takim wniosku danych zmarłego użytkownika poprzez wklejenie linku do jego profilu, wskazania dokładnej daty śmierci, załączenia pliku ze skanem, zdjęciem lub zrzutem ekranu nekrologu zmarłego, aktu zgonu, karty upamiętniającej bądź innych dokumentów potwierdzających śmierć danej osoby, a także podania przez wnioskodawcę adresu poczty elektronicznej, pod którym można się z nim skontaktować. Istnieje jeszcze druga opcja, czyli złożenie wniosku o usunięcie konta³⁰. Aby usunąć z Facebooka konto zmarłej osoby, należy za pomocą zdjęć lub skanów odpowiednich dokumentów wykazać, że jest się członkiem jego najbliższej rodziny bądź wykonawcą testamentu. Wynika to z faktu, że w porównaniu do pierwszej możliwości usunięcia konta powoduje daleko idące skutki. W przypadku pozytywnego rozpatrzenia takiego wniosku dojdzie do usunięcia osi czasu użytkownika, a także wszystkich treści zamieszczonych w serwisie Facebook³¹. Dlatego aby uniknąć usunięcia konta osoby żyjącej czy też pozytywnego rozpatrzenia wniosku złożonego przez osobę nieuprawnioną, Facebook wymaga dokumentów potwierdzających uprawnienia wnioskodawcy

²⁷ Zob. pkt 4.5.5 regulaminu Facebook, <https://www.facebook.com/legal/terms> (dostęp z 12.4.2021 r.).

²⁸ M. Mądel, *Następstwo prawne treści cyfrowych...*, s. 92.

²⁹ Zob. Prośba o nadanie statusu *In memoriam*, https://www.facebook.com/help/contact/234739086860192?helpref=faq_content (dostęp z 12.4.2021 r.).

³⁰ Zob. Wniosek specjalny dotyczący konta ubezpieczeniowej lub zmarłej osoby, <https://www.facebook.com/help/contact/228813257197480> (dostęp z 12.4.2021 r.).

³¹ M. Mądel, *Następstwo prawne treści cyfrowych...*, s. 93.

oraz zgon właściciela konta. Administrator wśród akceptowanych przez Facebooka dokumentów potwierdzających uprawnienia wnioskodawcy wskazuje m.in. pełnomocnictwo, akt urodzenia, testament, a także zaświadczenie o powołaniu na zarządcę majątku spadkowego. Ponadto zgodnie z informacjami zawartymi w Centrum pomocy, najszybszym sposobem na rozpatrzenie wniosku o usunięcie konta jest przedłożenie skanu lub zdjęcia aktu zgonu zmarłej osoby, a jeśli wnioskodawca nie posiada tego dokumentu, to przynajmniej innego dokumentu potwierdzającego zgon bliskiej osoby (np. nekrologu lub karty upamiętniającej zmarłego)³². We wniosku o usunięcie konta powinno się także podać dane osoby składającej wniosek, dane zmarłego użytkownika, link do jego profilu oraz adres e-mail, który mógł zostać użyty do tworzenia jego konta³³. Ponadto należy wskazać, że zarówno w formularzu wniosku o nadanie konta statusu *In memoriam*, jak i we wniosku o usunięcie konta, nie widnieje informacja, które ze wskazanych powyżej danych są fakultatywne, a które obligatoryjne³⁴. Niemniej wydaje się, że uzupełnienie jak największej ilości danych w formularzu zwiększa szanse na pozytywne rozpatrzenie wniosku. Trzeba jednak zaznaczyć, że praktyka usunięcia konta osoby zmarłej na skutek wniosku wniesionego przez osoby uprawnione budzi wątpliwości związane z możliwością ewentualnego zniszczenia utworów³⁵, ponieważ treści zamieszczone na profilu użytkownika mogą zostać uznane za utwory w rozumieniu prawa autorskiego. Całkowita likwidacja konta oznaczałaby skasowanie tych utworów, co byłoby problematyczne ze względu na fakt, że prawa majątkowe do utworu podlegają dziedziczeniu³⁶.

Serwis społecznościowy Facebook w rzadkich przypadkach uwzględnia również wnioski o dostęp do dodatkowych informacji dotyczących konta lub jego zawartości³⁷. Do takiego wniosku należy dołączyć kserokopię dowodu tożsamości ze zdjęciem, dowolny dokument, który potwierdza związek prawny między wnioskodawcą a zmarłym właścicielem konta (np. dowód wskazujący na istniejący między nimi stosunek pokrewieństwa), a także kopię aktu zgonu i nakaz sądowy³⁸. Jednak udostępnienie zawartości konta zmarłego użytkownika uzależnione jest wyłącznie od decyzji serwisu Facebook. Przyznanie wnioskodawcy dostępu do powyższych treści jest w praktyce trudne do osiągnięcia, co pokazuje historia S. Daftary, która zginęła w 2008 r. w wyniku upadku z balkonu mieszkania w Manchesterze³⁹. Po tym tragicznym wypadku matka dziewczyny domagała się ujawnienia zawartości jej konta z ostatnich 20 dni jej życia, sądząc, że mogły znajdować się tam dowody ukazujące rzeczywisty stan umysłu S. Daftary w dniach poprzedzających jej śmierć⁴⁰. Jednak Facebook uznał, że pomimo faktu, iż matka zmarłej dziewczyny jest administratorem jej dóbr, to udostępnienie takich treści przez usługodawcę jest nieobowiązkowe i nawet sąd nie może zmusić serwisu do ujawnienia zawartości czyjegoś konta. Sąd przyznał rację

serwisowi Facebook, wskazując, iż orzecznictwo potwierdza, że pozwy cywilne nie mogą wymuszać na dostawcach takich jak Facebook, przedstawienia danych z konta, gdyż byłoby to sprzeczne z federalną ustawą Stored Communications Act. Co więcej, w orzeczeniu potwierdzono, że decyzja w tym zakresie należy do Facebooka, który może dobrowolnie udostępnić żądane materiały, jeżeli stwierdziłby, że wnioskodawcy mają prawo do wyrażenia zgody w imieniu zmarłej właścicielki konta⁴¹.

Powyższe prowadzi do wniosku, że dostawcy usług internetowych obawiają się przekazywania dostępu do kont osób zmarłych ze względu na możliwość utraty zaufania innych użytkowników. Wątpliwości budzi odpowiedź na pytanie, czy w przypadku przekazania dostępu do konta zmarłego użytkownika jego spadkobiercom nie dojdzie do naruszenia prywatności użytkowników, którzy w ramach danego portalu dzielili się ze zmarłym treściami. Jednak w literaturze wskazuje się, że samo zapoznanie się z jej treścią przez spadkodawców zmarłego użytkownika wykonujących swoje prawo podmiotowe nie może zostać uznane za naruszenie tajemnicy korespondencji⁴². Do takiego samego wniosku doszedł również Sąd Krajowy w Berlinie w wyroku z 17.12.2016 r.⁴³. Orzeczenie sądu berlińskiego zapadło na kanwie tragicznego zdarzenia w metrze – śmierci 15-letniej użytkowniczki Facebooka i próby uzyskania przez jej matkę dostępu do konta dziewczyny. Matka zmarłej chciała uzyskać dostęp do jej konta na Facebooku, w tym przede wszystkim do elektronicznej korespondencji córki, ponieważ podejrzewała, że przyczyną jej śmierci mogło być samobójstwo. Facebook odmówił matce (spadkobierczyni) dostępu do konta małoletniej, a konto zyskało status *In memoriam*. W związku z tym

³² Zob. Jak mogę poprosić o usunięcie konta na Facebooku należącego do zmarłego członka rodziny?, <https://www.facebook.com/help/1518259735093203> (dostęp z 13.4.2021 r.).

³³ Zob. Wniosek specjalny dotyczący konta ubezwłasnowolnionej lub zmarłej osoby, <https://www.facebook.com/help/contact/228813257197480> (dostęp z 13.4.2021 r.).

³⁴ M. Mądel, *Następstwo prawne treści cyfrowych...*, s. 93.

³⁵ L. Goździaszek, *Likwidacja tożsamości na portalu społecznościowym*, [w:] J. Gołaczyński, J. Mazurkiewicz, J. Turukowski, D. Karkut (red.), *Non omnis moriar. Osobiste i majątkowe aspekty prawne śmierci człowieka. Zagadnienia wybrane*, Wrocław 2015, s. 305.

³⁶ *Ibidem*.

³⁷ Zob. Jak mogę poprosić o dostęp do zawartości konta na Facebooku należącego do osoby zmarłej?, <https://www.facebook.com/help/123355624495297> (dostęp z 13.4.2021 r.).

³⁸ Zob. Wniosek dotyczący udostępnienia zawartości konta zmarłej osoby, <https://www.facebook.com/help/contact/398036060275245> (dostęp z 13.4.2021 r.).

³⁹ D. McCallig, *Facebook after death an evolving policy in a social network*, *International Journal of Law & Information Technology* 2014, vol. 22, no. 2, s. 121.

⁴⁰ *Ibidem*.

⁴¹ *Ibidem*, s. 121–122.

⁴² M. Mądel, *Następstwo prawne treści cyfrowych...*, s. 232.

⁴³ Wyrok Sądu Krajowego w Berlinie z 17.12.2016 r., 20 O 172/15, <https://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Text=20%20O%20172/15> (dostęp z 13.4.2020 r.).

matka zmarłej użytkownicy oddała spór pod ocenę sądu, który musiał zdecydować, czy ważniejsze w tym przypadku było prawo matki jako spadkobierczyni córki do dziedziczenia takiego konta, czy też prawo do prywatności zmarłej nastolatki oraz jej partnerów w komunikacji⁴⁴. Ostatecznie sąd przyznał rację matce, wskazując, że dostęp rodziców do zawartości konta na Facebooku zmarłej nastolatki nie narusza praw osób, z którymi się komunikowała. Ponadto należy podkreślić, że stanowisko w tej sprawie wyraził również Federalny Trybunał Sprawiedliwości w Niemczech, który w wyroku z 12.7.2018 r.⁴⁵ wskazał, że tego rodzaju rozszczenie jest dziedziczne, wobec czego rodzice mają prawo do dostępu do konta spadkobierczyni, jak również do zgromadzonych na nim treści. Trybunał podkreślił, że takiemu uprawnieniu spadkobierców nie sprzeciwiają się także regulacje dotyczące prawa do ochrony dóbr osobistych partnerów w komunikacji⁴⁶.

Wybór prawa właściwego

Ze względu na to, że Facebook jest portalem zagranicznym, istotne jest również rozstrzygnięcie, jakie prawo znajdzie zastosowanie do sprawy spadkowej po obywatelu polskim. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 650/2012 z 4.7.2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego⁴⁷, przyznaje spadkodawcy możliwość dokonania wyboru prawa właściwego dla sprawy spadkowej, co w przypadku zawarcia umowy prorogacyjnej może mieć wpływ na jurysdykcję sądu⁴⁸. W przypadku niedokonania przez spadkodawcę wyboru prawa właściwego dla dziedziczenia, zastosowanie znajdzie art. 21 rozporządzenia 650/2012, zgodnie z którym prawem właściwym będzie prawo państwa, w którym zmarły miał miejsce zwykłego pobytu w chwili śmierci. Trzeba więc pamiętać, że sprawy spadkowe dotyczące obywateli polskich w przeważającej części przypadków będą rozpoznawane według prawa polskiego, co nie oznacza, że prawo polskie zawsze będzie właściwe dla przeprowadzenia tego typu spraw⁴⁹.

Kolejno nasuwają się pewne uwagi związane z wyborem prawa właściwego dla umów, w tym umów świadczonych drogą elektroniczną. Prawodawca unijny w art. 3 rozporządzenia Rzym I⁵⁰, powierzył wybór prawa właściwego stronom (w tym także umów elektronicznych). Co ważne, normy kolizyjne zawarte w rozporządzeniu Rzym I stosuje się do ustalenia prawa właściwego nie tylko dla spraw pomiędzy podmiotami z państw UE, ale także państwami trzecimi⁵¹. Natomiast wybór dokonany przez strony nie może prowadzić do pozbawienia konsumenta ochrony wynikającej z norm

bezwzględnie wiążących w państwie miejsca zwykłego pobytu konsumenta⁵².

Biorąc pod uwagę przytoczone przepisy, należy stwierdzić, że w przypadku umów obligacyjnych, gdy konsument ma miejsce zwykłego pobytu w Polsce, prawem właściwym będzie prawo polskie. Jednak częstą praktyką jest, że dostawcy usług internetowych w umowach z użytkownikiem – konsumentem zawierają odmienne postanowienia dotyczące jurysdykcji, a także prawa właściwego do rozstrzygnięcia powstałych w przyszłości sporów. Z wcześniejszych ustaleń wynika, że zawarcie umowy z dostawcą usług internetowych odbywa się z wykorzystaniem wzorca umów, co oznacza, że użytkownik nie ma możliwości negocjowania treści postanowień umowy ze stroną oferującą daną usługę. Najczęstszym postanowieniem wprowadzanym do tego typu umów jest ustanowienie właściwości prawa państwa siedziby usługodawcy. W tej kwestii wypowiedział się SN w wyroku z 17.9.2014 r.⁵³, który uznał, że zamieszczenie we wzorcu umowy konsumentkiej postanowienia przewidującego zastosowanie prawa obcego dla konsumenta, a właściwego dla twórcy wzorca, stanowi klauzulę niedozwoloną w rozumieniu art. 385¹ § 1 KC, ponieważ stawia twórcę wzorca umowy w sytuacji znacznie korzystniejszej w stosunku do konsumenta. Przedstawiciele nauki prawa poddali stanowisko SN ostrej krytyce, a nieco inne wnioski wysunął TS w wyroku z 28.7.2016 r.⁵⁴. Trybunał stwierdził, że właściwość prawa państwa członkowskiego siedziby przedsiębiorcy jest dopuszczalna, jeśli postanowienia wzorca umownego nie wprowadzają konsumenta w błąd, że wyłącznie prawo wskazane w takiej umowie jest właściwe dla powstałego

⁴⁴ P. Słowik, Śmierć użytkownika internetu: Kto ma prawo do konta zmarłego?, „Gazeta Prawna” z 12.1.2016 r., <http://prawo.gazetaprawna.pl/artykuly/917189,konto-internetowe-zmarlego-dziedziczenie.html> (dostęp z 13.4.2020 r.).

⁴⁵ Wyrok Federalnego Trybunału Sprawiedliwości w Niemczech z 12.7.2018 r., III ZR 183/17, <https://juris.bundesgerichtshof.de/cgi-bin/rechtsprechung/document.py?Gericht=bgh&Art=en&nr=86602&pos=0&anz=1> (dostęp z 13.4.2021 r.).

⁴⁶ M. Mądel, Dostęp do treści cyfrowych zmarłego użytkownika usług internetowych na tle orzeczenia Federalnego Trybunału Sprawiedliwości w Niemczech, TPP 2020, Nr 2, s. 131.

⁴⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 650/2012 z 4.7.2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego, Dz.Urz. UE L Nr 201, s. 107; dalej jako: rozporządzenie 650/2012.

⁴⁸ Zob. art. 5 ust. 1 oraz art. 22 rozporządzenia 650/2012.

⁴⁹ M. Mądel, Następstwo prawne treści cyfrowych..., s. 113.

⁵⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 593/2008 z 17.6.2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I), Dz.Urz. UE L Nr 177, s. 6 ze zm.; dalej jako: rozporządzenie Rzym I.

⁵¹ M. Mądel, Następstwo prawne treści cyfrowych..., s. 114–115.

⁵² Zob. art. 6 ust. 2 rozporządzenia Rzym I.

⁵³ I CSK 555/13, Legalis.

⁵⁴ C-191/15, *Verein für Konsumenteninformation przeciwko Amazon EU Sàrl*, ECLI:EU:C:2016:612.

stosunku prawnego. W takim przypadku przedsiębiorca powinien dodatkowo poinformować konsumenta, że korzysta on również z ochrony na podstawie art. 6 ust. 2 rozporządzenia Rzym I, które byłoby właściwe w razie braku wyboru prawa. Należy wskazać, że Facebook dopełnił obowiązku informacyjnego i poinformował użytkowników o możliwości skorzystania z odpowiednich regulacji zawartych w rozporządzeniu Rzym I w pkt 4.4 aktualnie obowiązującego regulaminu. Zapis zawarty w pkt 4.4 regulaminu wskazuje, że w stosunku do Polaków mających miejsce zamieszkania w Polsce, przy sporze z serwisem Facebook, sądem właściwym będzie co do zasady sąd polski, który będzie orzekać na podstawie polskiego prawa⁵⁵.

Należy również wskazać, że dodatkowe warunki ograniczające możliwość narzucenia konsumentowi umowy prorogacyjnej, która nakładałaby obowiązek rozpoznania ewentualnego sporu w przyszłości przez sąd dla niego obcy, przewidują przepisy rozporządzenia Bruksela I bis⁵⁶. Ponadto w konkretnym przypadku pomocne może okazać się zbadanie wzorca umownego na podstawie polskich przepisów (art. 385¹ i n. KC), co pozwoli ustalić, czy klauzula dotycząca jurysdykcji zawarta w danym regulaminie ma charakter abuzywny⁵⁷.

Podsumowanie

Choć obowiązujące przepisy prawa spadkowego nie sprzeciwiają się dziedziczeniu treści cyfrowych, to ich szczegółowa analiza nie pozwala na sformułowanie precyzyjnych kryteriów, wedle których spadkodawcy zmarłego użytkownika mogliby uzyskać dostęp do zgromadzonych przez niego treści cyfrowych. Decyzja w zakresie przyznania spadkobiercom dostępu do konta zmarłego użytkownika należy zatem do usługodawców.

Należy stwierdzić, że usługodawcy wciąż pracują nad udoskonaleniem rozwiązań, które będą stanowić kompromis pomiędzy ochroną prywatności użytkowników a kwestią przyznania osobom uprawnionym jak najszerszego dostępu do treści cyfrowych po zmarłym użytkowniku. Serwis społecznościowy Facebook, w przeciwieństwie do niektórych usługodawców, nie przewiduje usunięcia konta wraz z gromadzonymi na nim treściami cyfrowymi w razie braku aktywności użytkownika przez określony w umowie okres czasu. Jednak mimo że rozwiązania zaproponowane przez Facebooka wyróżniają go na tle innych portali społecznościowych, to nie są doskonałe i nie rozwiewają wszystkich wątpliwości związanych z treściami cyfrowymi po śmierci ich użytkownika. W szczególności należy zwrócić uwagę na to, że Facebook nie dopuszcza opcji całkowitego przejęcia kontroli nad kontem zmarłego użytkownika⁵⁸. Z jednej strony praktyka ta wydaje się prawidłowa ze względu na obawy administratora przed podszywaniem się pod tożsa-

mość internetową pierwotnego właściciela konta⁵⁹. Ponadto należy podkreślić, że Facebook, jak też większość podobnych portali społecznościowych umożliwia darmowe założenie konta, a następnie pełne korzystanie z serwisu bez ponoszenia żadnych opłat. Dlatego też każda osoba może założyć swoje własne konto. Jednak problem pojawia się w sytuacji, gdy konto posiada znaczną wartość ekonomiczną, ponieważ opcja archiwizacji kont mimo wielu zalet wciąż pozostaje nieaktywna w aspekcie ekonomicznym. Wydaje się również, że w pewnych sytuacjach, np. przy samobójczej śmierci dziecka lub innego bliskiego członka rodziny, właściwsze byłoby jednak udzielenie rodzicom bądź innym osobom uprawnionym wglądu do wszystkich treści zgromadzonych na takim koncie, które mogłyby dostarczyć im, a także organom ścigania istotnych informacji. Ponadto właściciel konta może powierzyć sprawowanie funkcji opiekuna konta dowolnemu znajomemu z Facebooka, nie musi być to osoba należąca do kręgu spadkobierców ustawowych. Trzeba również wskazać, że w wielu przypadkach następcy prawni nie mają wpływu na decyzję usługodawcy w sprawie udzielenia dostępu do treści cyfrowych zgromadzonych na koncie, ponieważ ma ona charakter autorytatywny. Co więcej, wybór jednego z opisanych powyżej rozwiązań nie jest obowiązkiem użytkownika. Regulamin Facebooka jedynie zdawkowo sugeruje, że użytkownik może wyznaczyć opiekuna konta, który będzie nim zarządzał w przypadku nadania mu statusu *In memoriam*.

Podsumowując, do czasu wprowadzenia adekwatnej regulacji prawnej w zakresie dziedziczenia tzw. cyfrowego spadku użytkownicy oraz ich następcy prawni mogą skorzystać z różnych funkcji oferowanych przez dostawców serwisów społecznościowych na wypadek śmierci. W przypadku braku dokonania wyboru jednej z dostępnych opcji dalszy los konta pozostanie nieuregulowany, a samo uzyskanie dostępu do konta, choć w teorii możliwe, będzie w praktyce bardzo trudne do zrealizowania. Jednak w razie potrzeby spadkobiercy mogą oczywiście wystąpić przeciwko serwisowi ze swoimi żądaniami do sądu⁶⁰.

⁵⁵ P. Budrewicz, Postanowienia dotyczące dziedziczenia..., s. 29.

⁵⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1215/2012 z 12.12.2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Bruksela I bis), Dz.Urz. UE L Nr 351, s. 1 ze zm.

⁵⁷ M. Mądel, Następstwo prawne treści cyfrowych..., s. 136.

⁵⁸ *Ibidem*, s. 96.

⁵⁹ Ł. Goździaszek, Likwidacja tożsamości..., s. 303.

⁶⁰ P. Budrewicz, Postanowienia dotyczące dziedziczenia..., s. 32.

Słowa kluczowe: treści cyfrowe, kodeks cywilny, prawo spadkowe, dziedziczenie, serwis społecznościowy, *click-wrap*, profil, Facebook, śmierć użytkownika, status *In memoriam*, opiekun konta, usunięcie konta.

Inheriting digital assets based on the Terms of Service of Facebook social network

Nowadays a considerable part of our lives is spent in the virtual world, and accounts on social networks are no longer used only to keep in touch with friends, but also to help with the development of a business or building an image. As social media content may represent both sentimental value and significant financial value, it would be reasonable to enquire whether such content could be inherited by the heirs of deceased users. The present article analyses the most important provisions of Facebook's Terms of Service and the tools provided by Facebook related to the death of users. The discussion regarding the content of the agreement between the user and Facebook is accompanied by an analysis of the applicable provisions of the Polish law. The author also aims to draw attention to the urgency to adjust the instruments of inheritance law to users' current needs.

Key words: digital content, civil code, inheritance law, inheriting, social network, click-wrap, profile, Facebook, death of a user, memorialized account, legacy contact, deleting account.

BESTSELLEROWE ZBIORY AKTÓW PRAWNYCH

Dowiedz się więcej:

ksiegarnia.beck.pl

81 46 13 300